

PREGLED

UREDITI

UKLONITI

REVISIONS

Prostori

Projektiranje dostojanstva: poziv na odgovornost, suradnju i uvažavanje različitosti

Donosimo 12 konkretnih preporuka za unaprjeđenje pristupačnost izgrađenog okoliša u Hrvatskoj

Foto: Tim Mossholder (Unsplash)

Nataša Rožić
Mikolašević, dipl.
novinar
26.11.2025

Investitori, projektantni, nadzori, izvođači radova, odluke koje donosite u procesu planiranja, projektiranja, gradnje, upravljanja i održavanja javnih prostora oblikovat će našu svakodnevicu i kvalitetu života. Te odluke mogu osnažiti, ali i umanjiti naš osjećaj pripadanja, ravnopravnosti, neovisnosti i dostojanstva.

Inkluzivno izgrađeni okoliš mjesto je dobrodošlice za sve. Pristupačan je svima na siguran, jednostavan, ugodan i dostojanstven način. On nastaje u suradnji s onima kojima treba služiti i koji će ga koristiti te kao takav odgovara na različite potrebe različitih korisnika.

Pristupačnost kao temeljno ljudsko pravo i zakonska obveza

Osnovna ideja novinarskog projekta *Projektiranje dostojanstva: korak prema inkluzivno izgrađenom okolišu jednakih mogućnosti* bila je kroz seriju tekstova, na temu pristupačnosti kao osnovnog preduvjeta za stvaranje uključivog okruženja u kojem se poštuje dostojanstvo osoba s invaliditetom, detektirati ključne izazove u njezinom osiguranju te dionicima u gradnji dati konkretne preporuke za njezino unaprjeđenje i razumijevanje ne kao luksuza, opcije i privilegije, već kao zakonske obveze i temeljnog ljudskog prava.

Ulaganjem u pristupačnost ne samo da poštujemo obveze, zakonske norme i Konvenciju o pravima osoba s invaliditetom kao najznačajniji

međunarodno-pravni dokument o osobama s invaliditetom, nego gradimo inkluzivnije društvo u kojem svi građani imaju priliku sudjelovati, pravobranitelj za osobe s invaliditetom Darijo Jurišić.

Pravobranitelj za osobe s invaliditetom Darijo Jurišić bio je naš prvi sugovornik u projektu (fotografiju ustupio Pravobranitelj za OSI)

Vidljivi veliki pozitivni pomaci, ali...

Prava osoba s invaliditetom danas obvezuju sve dionike, uključujući projektante, investitore, **građevinski sektor** i državu, da stvaraju okruženja u kojima **osobe s invaliditetom mogu živjeti ravnopravno, samostalno i dostojanstveno.**

Posljednjih godina vidljivi su veliki pomaci u osiguranju pristupačnosti, no u praksi se još uvijek neke stvari rade što iz neznanja, što iz neodgovornosti i to gotovo bez ikakvih sankcija.

Fotografiju ustupio Pravobranitelj za osobe s invaliditetom

Unatoč nekadašnjem Pravilniku, sadašnjem Tehničkom propisu o osiguranju pristupačnosti građevina osobama s invaliditetom i smanjene pokretljivosti, i dalje se grade i stavljaju u uporabu građevine javne namjene koje su nepristupačne, u kojima je pristupačnost djelomično ostvarena, ili u kojima su obvezni elementi pristupačnosti loše izvedeni. Velik broj javnih infrastrukturnih projekata „pada” na evaluaciji za EU sufinanciranje, što zrcali i problematiku nerazumijevanja zakonodavnog okvira prilikom ispunjenja pristupačnosti kao horizontalnog načela.

„Horizontalna načela su obveza, a ne dobra volja projektanta. Bez tih temeljnih vrijednosti, projekt neće dobiti EU sredstva. Njihova svrha je osiguranje dostojanstva, jednakosti i inkluzije. Nacionalna regulativa mora se tumačiti u skladu s **Poveljom EU o temeljnim pravima** i **Konvencijom o pravima osoba s invaliditetom**. To su međunarodni ugovori koji su po hijerarhiji iznad hrvatskih zakona”, upozorava **Boris Iharoš**, arhitekt i evaluator EU projekata.

U cijeloj toj priči, naglašava, važni su i gradovi kao investitori koji osmišljavaju te projekte, i projektanti koji ih isporučuju. Iharoš poručuje:

„Odgovorno projektiranje znači poštivanje dostojanstva i stvaranje javnih prostora s jednakim mogućnostima za sve.”

Boris Iharoš, arhitekt, evaluator EU projekata i voditelj edukacije "Priprema EU projekata - Implementacija horizontalnih načela"

Ključne preporuke i poruke za unaprjeđenje pristupačnosti

Kako osigurati i unaprijediti pristupačnost javnih prostora u Hrvatskoj? Kako izbjeći diskriminaciju osoba s invaliditetom u projektiranju? Kako projektirati dostojanstvo i ravnopravnost u skladu s temeljnim pravima i načelima koje propisuje UN Konvencija o pravima osoba s invaliditetom i Povelja EU o temeljnim pravima? Kako planirati s empatijom, projektirati s odgovornošću i graditi s vizijom jednakosti? Što smo kroz ovaj projekt čuli i naučili od naših sugovornika?

1. uvažavanje različitosti: shvaćanje invaliditeta kao dijela ljudske raznolikosti i čovječnosti

„Jednostavno ne želim misliti i ne mislim o sebi da sam manje vrijedna nego bilo tko drugi. Svi smo mi u nečemu bolji, u nečemu gori od nekoga, ali smatram da sam dio društva. Ja želim biti dio društva. Ne želim da me se izdvaja po ikakvoj osnovi“, Dragica Vukić, Udruga slijepih Zadarske županije

„Mi ne čujemo, ali to ne znači da smo drugačiji od vas“, Žana Vukić, Udruga osoba oštećena sluha Zadarske županije

2. promjena načina razmišljanja: priznati i razriješiti vlastite predrasude o osobama s invaliditetom kao pasivnim, a ne aktivnim članovima društva

„Odgovorni smo i živimo u kulturološkom kontekstu koji osobe drugačije od

prosjeka vrednuje prvenstveno prema tom negativnom odmaku od prosjeka, odnosno prema invaliditetu, poteškoćama i nemogućnostima, a zanemaruje da ista osoba istovremeno ima i neke druge potencijale, talente i vještine“, Sanja Bencetić, Studij dizajna Arhitektonskog fakulteta u Zagrebu

3. građevine javne namjene trebaju biti primjer dobre prakse: nužno je ubrzati dinamiku realizacije projekata osiguranja pristupačnosti

„Osiguranje pristupačnosti građevina javne namjene nije mogućnost ili opcija koju se može birati, već zakonska obveza koja se mora ispuniti kako bi se osigurao ravnopravan pristup svim osobama“, Darijo Jurišić, pravobranitelj za OSI

„Svaki javni projekt, financiran iz državnog proračuna ili EU fondova, mora ispoštovati pristupačnost“, Boris Iharoš, arhitekt i evaluator EU projekata

„...danas više ne smije biti nijedne ustanove koja nema barem neki vid prilagodbe jer zaista nema opravdanja za to. Postoje fondovi i financiranja takvih programa i novac nije prepreka“, Maša Hrustek Sobočan, ravnateljica Muzeja Međimurja

4. pristupačnost kao horizontalno načelo u EU projektima znači puno više od rampe i dizala

„U Povelji EU o temeljnim pravima, koja je temeljni dokument i u evaluaciji, naglasak se ne stavlja na tehničke karakteristike, već na načela poput ravnopravnosti, dostojanstva i slobodnog pristupa. Što god mogu ja, mora moći i moj prijatelj u invalidskim kolicima i bilo koja osoba s invaliditetom. Ako je objekt javne namjene, on mora biti pristupačan u cijelosti. Od ulaza do krajnje usluge, sadržaja, sve mora biti dostupno svima“, Boris Iharoš, arhitekt i evaluator EU projekta

5. sustavno ulagati u edukaciju svih koji sudjeluju u pripremi projekta, pogotovo onih u kontekstu EU fondova, kako bi se podigla razina svijesti o specifičnim zahtjevima pristupačnosti za osobe s invaliditetom

„Samo timovi koji razumiju pravila i vrijednosti na kojima se ti projekti temelje mogu stvoriti dokumentaciju koja ne samo da prolazi evaluaciju, nego ima i stvarnu društvenu vrijednost“, Boris Iharoš, arhitekt i evaluator EU projekata

6. sankcioniranje onih koji se u procesu građenja ne pridržavaju obveze osiguranja pristupačnosti kao temeljnog zahtjeva za građevinu

„Ne može se projektirati bez sankcija, kaznene odgovornosti, nešto što nije u skladu sa zakonom i podzakonskim aktima. Ono što je velika vijest za nas je da će se to napokon, vjerujem, promijeniti s ova tri nova prijedloga zakona

koje je izradilo resorno ministarstvo, a koja bi trebala izaći početkom sljedeće godine“, Ljubomir Mišćević, arhitekt i nacionalni stručnjak za pristupačnost

„Život pokazuje kako nije dovoljno imati samo obvezu projektanta, voditelja gradilišta i arhitekta da oni daju izjavu kako je nešto napravljeno sukladno pravilima struke. To jednostavno nije dovoljno, kao što očito, nažalost, nisu dovoljna jamstva građevinske i uporabne dozvole da građevine koje moraju biti pristupačne na odgovarajući način to i budu“, Darijo Jurišić, pravobranitelj za OSI

7. nužnost unaprjeđenja Tehničkog propisa o osiguranju pristupačnosti građevina osobama s invaliditetom i smanjene pokretljivosti

„S dužnim poštovanjem, to nije Pravilnik o granulometrijskoj krivulji betona koji vam propisuje koliko šljunka, cementa, vode ćete staviti, to je Pravilnik koji se bavi živim ljudima koji su u najtežoj poziciji fizičkoj, mentalnoj..., a u ovih 20 godina nije doživio niti jednu bitnu izmjenu i dopunu. Nije unaprjeđen u meritumu stvari, sve se svodi na prepisivanje prvih par članaka iz novih direktiva“, Ljubomir Mišćević, arhitekt i nacionalni stručnjak za pristupačnost

8. pristupačnost osigurati na samom početku i u suradnji s predstavnicima osoba s invaliditetom

„Lakše je i jeftinije ako se konzultirate s nama kako bi se u startu napravilo nešto kvalitetno i cjelovito nego kasnije ići lupati, razbijati i naknadno izvoditi, a što će vas i vremenski i financijski dodatno koštati, a i pitanje je kakve će biti kvalitete“, Filip Jadrijević, Udruga tjelesnih invalida Zadarske županije

„Upravo osobe s invaliditetom često uoče nedostatke koje nacrti i tehnički opisi ne mogu pokazati. Njihovo uključivanje daje projektu dodatnu dubinu i društvenu relevantnost“, Boris Iharoš, arhitekt i evaluator EU projekata

„Ako niste sigurni što i kako napraviti vezano uz pristupačnost, ako nemate dovoljno educiranu osobu za to u svom gradu, obratite se nama u Zajednici na broj mobitela 0916604673 ili na mail soih@soih.hr. Ako mi nešto ne znamo, provjerit ćemo, doznati i uputiti vas. Suradujemo, budimo partneri“, Marica Mirić, SOIH

9. u osiguranju pristupačnosti ne zanemariti različite potrebe različitih skupina osoba s invaliditetom

„Zaboravlja se na sve skupine, i na one koji imaju vidljivi tjelesni invaliditet, jer se nekada naprave prestrme rampe, postavne preteška vrata, ali zaboravlja se i na gluhe i nagluhe osobe, da im trebaju vidljive informacije, putokazi, piktogrami, indukcijske petlje na šalterima, zaboravlja se i na osobe s intelektualnim teškoćama, i njima su korisni vidljivi putokazi“, Marica Mirić, SOIH

„Svaka invalidnost je različita, svaka ima svoje potrebe, nisu sve iste. Slijepi osobe i osobe u invalidskim kolicima imaju drukčije potrebe u odnosu na gluhe osobe“, Miki Savić, Udruga osoba oštećena sluha Zadarske županije

Projektirajte pristupačne prometnice, s elementima pristupačnosti kao što su spuštene rubnjaci za osobe u invalidskim kolicima, ali i s taktilnim linijama vođenja i poljima upozorenje za slijepe osobe

U osiguranju pristupačnosti često se zaboravlja na potrebe osoba oštećena sluha: potrebno je više vizualno-svjetlosnih najava, putokaza, indukcijskih petlji na šalterima...

10. od samog početka promišljati korištenje univerzalnog dizajna kao pristupa koji omogućuje korištenje prostora i usluga svima, bez potrebe za naknadnim prilagodbama

*„Pozvala bih projektante da sve novo što projektiraju, projektiraju po mjeri svakog čovjeka, uključujući i osoba s invaliditetom. Osobe s invaliditetom nisu građani drugog reda i njihov pristup zgradi ne bi se trebao rješavati postavljanjem rampe na nekoj stražnjoj strani. To možemo dozvoliti kod rekonstrukcija starijih zgrada, kada neke stvari nije moguće izvesti, ali pri projektiranju novih građevina mora se voditi računa da glavni ulaz bude isti za sve, da tamo gdje ulaze ostali građani, mogu ući i osobe s invaliditetom”,
Marica Mirić, SOIH*

Jedan ulaz za sve: senzorna vrata kao primjer univerzalnog dizajna

11. za starije građevine i one pod konzervatorskom zaštitom tražiti rješenja u skladu s razumnom prilagodbom

„Pozitivni primjeri iz prakse sve češće potvrđuju kako argument da je građevina zaštićena kao kulturno dobro nije i ne smije biti opravdanje za neosiguravanje pristupačnosti. U takvim situacijama preporučujemo uspostavljanje suradnje svih relevantnih dionika – konzervatora, arhitekta, urbanista, predstavnika osoba s invaliditetom i drugih, usmjerene na iznalaženje kreativnih i inovativnih primjenjivih rješenja koja istovremeno osiguravaju pristupačnost i poštuju kulturnu baštinu“, Darijo Jurišić, pravobranitelj za OSI

„Prilagodbe u prostorima kulturne baštine posebno su izazovne, ali uvijek se pronade neko rješenje. Moja bi preporuka bila obavezno informiranje i pružanje podrške ranjivim skupinama u bilo kojoj djelatnosti da se nalazite“, Maša Hrustek Sobočan, ravnateljica Muzeja Međimurja

Muzej nematerijalne baštine Riznica Međimurja nastala je u sklopu rekonstrukcije zaštićenog kulturnog dobra fortifikacije Stari Grad Čakovec (foto: Silvio Benč)

Muzejski prostor i postav u potpunosti su prilagođeni osobama s invaliditetom, s naglaskom na one smanjene pokretljivosti i s oštećenjem vida (foto: Riznica Medimurja)

12. pristupačnost se tiče svih nas

„Kada projektirate pristupačnost, to nije samo za osobe s invaliditetom, već i za starije osobe koje čine 26 posto našeg stanovništva, i za roditelje s djecom, i za one koji su u postoperativnom oporavku...“, Marica Mirić, SOIH

Od osam tekstova do sudjelovanja na 30. hrvatskom simpoziju osoba s invaliditetom

Ovaj novinarski projekt ne bi bio moguć bez stručnih uvida, iskustava i iskrenih životnih ispovijesti koje su kroz osam tekstova s našim portalom podijelili:

pravobranitelj za osobe s invaliditetom Darijo Jurišić,

arhitekt i evaluator EU projekata Boris Iharoš,

profesorica na Studiju dizajna Arhitektonskog fakulteta u Zagrebu Sanja Bencetić,

ravnateljica Muzeja Čakovec Maša Hrustek Sobočan,

predstavnici udruga osoba s invaliditetom u Zadru: Dragica Vukić – Udruga slijepih Zadarske županije, Miki Savić i Žana Vukić – Udruga osoba oštećena sluha Zadarske županije, Filip Jadrijević – Udruga tjelesnih invalida Zadarske županije,

nacionalni stručnjak za pristupačnost i arhitekt Ljubomir Mišćević,

predsjednica Zajednice saveza osoba s invaliditetom Hrvatske (SOIH) Marica Mirić.

Svima vama hvala što ste se uključili u ovaj projekt, dali mu podršku od samog početka, dijelili tekstove na svojim stranicama i društvenim mrežama.

Jednu prekooceansku zahvalu upućujemo arhitektonskoj tvrtki [Quinn Evans](#) u Washingtonu. Za potrebe vizualnog opremanja [intervjua s prof. Bencetić na temu inkluzivnog dizajna](#), ustupili su nam fotografije nekoliko svojih projekata koji prikazuju svu snagu [inkluzivnog pristupa u arhitekturi](#), onog koji ide dalje od osiguranja minimalnog standarda pristupačnosti i koji, da citiram tim Quinn Evans, „*ohrabruje nas arhitekta da stvaramo prostore koji nisu samo funkcionalni, već koji također promiču osjećaj poštovanja i pripadnosti*”.

Toaleti u rekonstruiranoj zgradi LOVE u Detroitu, projekt američke arhitektonске tvrtke Quinn Evans (foto: Steve Hall)

Projekt Projektiranje dostojanstva dobio je i svoju javnu prezentaciju. Krajem listopada predstavili smo ga na [30. hrvatskom simpoziju osoba s invaliditetom s međunarodnim sudjelovanjem](#) u Zagrebu.

Dvodnevni simpozij okupio je 200-tinjak sudionika, a održan je u organizaciji SOIH-a, Zavoda za vještačenje, profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom, HZZ-a i AccessibleEU Hrvatska

Egradnja na simpoziju (foto: SOIH)

Zahvaljujemo organizatorima simpozija na čelu sa SOIH-om što su kroz ovaj projekt prepoznali doprinos našeg portala kao medija temi odgovornog projektiranja pristupačnosti u Hrvatskoj te posebno zahvaljujemo našem nacionalnom stručnjaku za pristupačnost, Ljubomiru Miščeviću, koji nam je ispred AccessibleEU Hrvatska uputio poziv za sudjelovanje u programu.

U društvu Borisa Iharoša i Ljubomira Miščevića, naših sugovornika na projektu i izlagača na simpoziju

Predsjednica Zajednice saveza osoba s invaliditetom Hrvatske (SOIH), Marica Mirić, pozvala je projektante na suradnju i partnerstvo s udrugama osobe s invaliditetom

Pristupačnost izgrađenog okoliša nije samo tema uklanjanja vidljivih **prostornih prepreka**. One su tek fizička manifestacija onih nevidljivih koje proizlaze iz naših predrasuda i stavova o osobama s invaliditetom, profesionalne i osobne nedogovornosti ili pukog neznanja. Stoga, ako želimo napraviti korak prema inkluzivnom, humanije izgrađenom okruženju, neka misao vodilja u **projektiranju** i **gradnji** budu riječi pravobranitelja Jurišića:

Ne radi se samo o rampama i dizalima, radi se zapravo o potrebi za promjenom načina razmišljanja, uvažavanjem različitosti i stvaranjem društva koje nikoga ne isključuje i koje svakome daje priliku da sudjeluje, doprinosi i bude prisutan.

Tekst je objavljen u okviru programa poticanja novinarske izvrsnosti Agencije za elektroničke medije (Dozvoljeno je prenošenje sadržaja uz objavu izvora i autora)

Ovdje možete pronaći sve objavljene tekstove u sklopu novinarskog projekta [Projektiranje dostojanstva](#)

Fotogalerija

#Oznake

[Agencija za elektroničke medije](#)
[inkluzija](#)
[osobe s invaliditetom](#)
[pristupačnost](#)
[projektanti](#)
[projektiranje dostojanstva](#)

Materijali (tekstovi, fotografije, grafike i ostalo) na web stranicama egradnja.hr zaštićeno su intelektualno vlasništvo tvrtke T&S d.o.o. Zadar ili drugih pravnih osoba te su zaštićeni Zakonom o autorskim pravima. Ako želite naše materijale koristiti za edukacijske svrhe, slobodno nam se javite i rado ćemo vam izaći u susret.

Redakcija se ne mora slagati s mišljenjem autora i izjavama sugovornika te ne preuzima odgovornost za sadržaj reklamnih oglasa.

[Povratak na vrh](#)

[PREGLED](#)
[UREDİ](#)
[UKLONI](#)
[REVISIONS](#)

Pretplati se na egradnja.hr Newsletter

Ne propustite edukativan građevinski sadržaj. egradnja newsletter stiže na vašu adresu, prijavite se!

SUBSCRIBE

Novosti

Dokumentacija za gradnju obiteljske kuće – korak po korak

Koji su kriteriji odabira prozora u pasivnim kućama?

Grubi luksuz gletanih betona

Pučka sakralna arhitektura na prostoru Hrvatske

Kako će 3D printanje građevina utjecati na budućnost održive gradnje?

Spoj prirode i održivog dizajna: Zavirite u novi Arba resort na Rabu

Würth-Hrvatska: skladišno-poslovno postrojenje kakvo u Hrvatskoj još nije postojalo

Kreativnost se budi u potkrovlju

Nekretnine

Dorte Mandrup: stalno učiti nešto novo - to je ono zabavno u arhitekturi

Upečatljiva arhitektura oživjela zapuštenu luku

Novo lice karlovačke Oružane: umjesto vojnika, znanje

Ivan Vadanjel: Suosnivač Otvorene arhitekture o pokretanju prve stambene zadruge u Hrvatskoj

Nekretnine

Smještaj za odmor i stanovanje kao na odmoru

Održivost još čeka svoj trenutak: dominiraju stari stanovi i nepouzđani certifikati

Alfa stan grupa postaje MADO grupa: novi identitet za viziju "drugačijeg pojma doma"

Čulić zgrada: zbogom turisti, dobrodošli stalni stanari

[O nama](#)

[Marketing](#)

[Prijavi se na naš newsletter](#)

